

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์ ในทรัพยากรชีวภาพของประเทศไทย
ชื่อผู้เขียน	วิศนี วนิชวิชกรกิจ
อาจารย์ที่ปรึกษา	ศาสตราจารย์ ดร.ไพศิษฐ์ พิพัฒเนกุล
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2556

บทคัดย่อ

ในฐานะที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกในอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity: CBD) และได้ลงนามรับรองพิธีสารนาโงย่าว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมและการแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม (Nagoya Protocol on Access to Genetic Resources and the Fair and Equitable Sharing of Benefits Arising from their Utilization to the Convention on Biological Diversity) ดังนั้นย่อมผูกพันในข้อกำหนดของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพในการอำนวยความสะดวกแก่ประเทศสมาชิกในการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพ ซึ่งมีทั้งผลดีและผลเสียจนอาจก่อให้เกิดปัญหาและความเสียหายทั้งในด้านทรัพยากรชีวภาพและความเสียหายในเชิงโอกาสและด้านเศรษฐกิจ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหา เพื่อหาแนวทางและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพโดยอยู่บนพื้นฐานของประโยชน์ของประเทศบนฐานทรัพยากรที่สมบูรณ์และยั่งยืนต่อไป

ผลการศึกษาพบว่ามีความหมายและระเบียบของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์ในทรัพยากรชีวภาพอยู่หลายฉบับ และอยู่ในความรับผิดชอบของหลายหน่วยงาน จึงทำให้เกิดปัญหาความซ้ำซ้อน ความไม่ชัดเจนในแนวทางทำให้เกิดความความล่าช้าและสร้างภาระให้ประชาชน ก่อให้เกิดความสับสน ทั้งประชาชนและหน่วยงานด้วยกันเอง เนื่องจากมาตรฐานในแต่ละกฎหมายไม่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันก่อให้เกิดช่องว่างของกฎหมาย ตลอดจนปัญหาด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมทั้งไม่สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพและพิธีสารนาโงย่าว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมและการแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม

ประเทศไทยจึงควรมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์ในทรัพยากรชีวภาพอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ

และเงื่อนไขการเข้าถึงและได้รับแบ่งปันผลประโยชน์ตอบแทนจากทรัพยากรชีวภาพที่เป็นกฎหมายกลางและบังคับใช้ได้กับทุกหน่วยงาน เพื่อให้หน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแล และบริหารจัดการทรัพยากรชีวภาพมีแนวทางการจัดทำระเบียบ วิธีการ และขั้นตอนปฏิบัติในการเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์ในทรัพยากรชีวภาพให้เป็นระบบบนมาตรฐานอย่างเดียวกัน รวมทั้งควรมีหน่วยงานเฉพาะซึ่งมีรูปแบบที่ไม่ยึดติดกับระบบราชการ มีความสามารถในการต่อรองผลประโยชน์ มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทั้งทางระบบกฎหมาย เศรษฐกิจ ระบบทรัพย์สินทางปัญญา ด้านอุตสาหกรรม งานวิจัย และงานระหว่างประเทศเพื่อเกิดผลประโยชน์สูงสุดของประเทศ

Thesis Title	Legal Issues on Access to and Benefit Sharing of Biological Resources in Thailand
Author	Wisanee Wanichwichakornkit
Thesis Advisor	Prof. Dr. Phaisith Phipatanakul
Department	Law
Academic Year	2013

ABSTRACT

Thailand, as a party member to the Convention on Biological Diversity (CBD) and a signatory to the Nagoya Protocol on Access to Genetic Resources and the Fair and Equitable Sharing of Benefits Arising from their Utilization to the Convention on Biological Diversity, is inevitably bound by the Convention on biological Diversity provisions to facilitate other member countries in accessing to biological resources. Such obligation has both advantages and disadvantages that may cause problems and damages to the biological resources as well as opportunity and economic loss. Therefore, it is necessary to study and analyze these problems in order to seek guidelines and rules on access to and utilization of natural resources and biodiversity on the basis of the country's benefits and the healthy and sustainable resources.

The study shows that there are several Thai laws and regulations on the topic of the access to and benefit sharing of biological resources under several agencies' authorities, resulting in redundancy issue, causing delays and burdens to the public, and creating gaps of law and confusion among the public and the agencies themselves. The study also finds that there are issues on public participation and the non-compliance with the Convention on Biological Diversity and the Nagoya Protocol on Access to Genetic Resources and the Fair and Equitable Sharing of Benefits.

Thus, Thailand should revise its laws and regulations on the access to and benefit sharing of biological resources in a systematic way by enacting a standard set of rules, procedures and conditions for the access to and benefit sharing of biological resources which is enforceable on all agencies. Agencies with the supervision and management of biological resources authorities will follow the same standard set of guidelines in the preparation of rules and

procedures on the access to and benefit sharing of biological resources. Moreover, there should be a special unit, which is free from the bureaucracy system. Such unit shall be capable of benefit negotiation skill, specialized in the legal, economic, and intellectual property system, including industrial, research and international operation expertise for the highest benefit of the country.